

Cum contribuie arhitectura la calitatea vieții?

conf. dr. arh. Șerban Țigănaș

conf. dr. arh. Șerban Țigănaș

De această dată am primit de la ARENA Construcțiilor o întrebare care poate părea aparent retorică. *Care este contribuția arhitecturii la calitatea vieții?* Dacă întrebarea ar fi fost: contribuie arhitectura la calitatea vieții? Răspunsul ar fi fost foarte probabil un *da* general, dar care nu ne-ar fi oferit nuanțe și explicații. Însăși calitatea vieții este mai mult ca sigur un complex de indicatori percepuți diferit de fiecare persoană.

În general, când ne gândim la calitatea vieții ne putem referi la rezultanta stării fizice și psihice, a sănătății, frumuseții și fericirii, așa cum o simte fiecare. Ce poate aduce arhitectura acestora? Pentru a încerca un răspuns ar trebui să pornim de la înțelegerea arhitecturii care, datorită complexității ei, nu are o definiție singulară simplă și clară.

Despre arhitectură putem spune ce este și ce nu este, chiar dacă, firesc, voi putea fi contrazis de către cei care au altă opinie. Am mai scris destul de mult despre ce este și ce nu este arhitectura. Nu o să reiau argumentațiile pe care le-am folosit în extenso. Voi spune doar că arhitectura este o realitate construită în scopul de a fi utilizată, de a adăposti și a folosi oamenilor și activităților lor, la care se adaugă toate efectele pe care le determină și consecințele pe care le are.

Arhitectura reprezintă aproape tot ceea ce

■ **Arhitectura contează, rezolvă, oferă, mediază și leagă tot ceea ce ne interesează în localitățile în care trăim, studiem, ne refugiem sau ne petrecem cel mai frumos timp. Dar arhitectura nu poate fi niciodată privită în afara contextului, a timpului și a posibilităților.**

construiesc oamenii, ceea ce are funcțiune și formă. Multă vreme s-a considerat că arhitectura este doar contribuția cultă, cu certă valoare artistică, care reprezintă doar un fragment restrâns din ceea ce se construiește. Odată cu epoca modernă, când arhitectura s-a democratizat, a devenit, la fel ca designul industrial, accesibilă pe scară largă, societatea atribuind arhitecților misiuni tot pe scară largă, e clar că nu mai putem spune că arhitectura este doar ceea ce au realizat elitele profesiei, pentru elitele societății. Arhitectura nu mai poate fi considerată doar excelența construirii sau doar ceea ce realizează arhitecții, doar partea lor de contribuție la mediul construit.

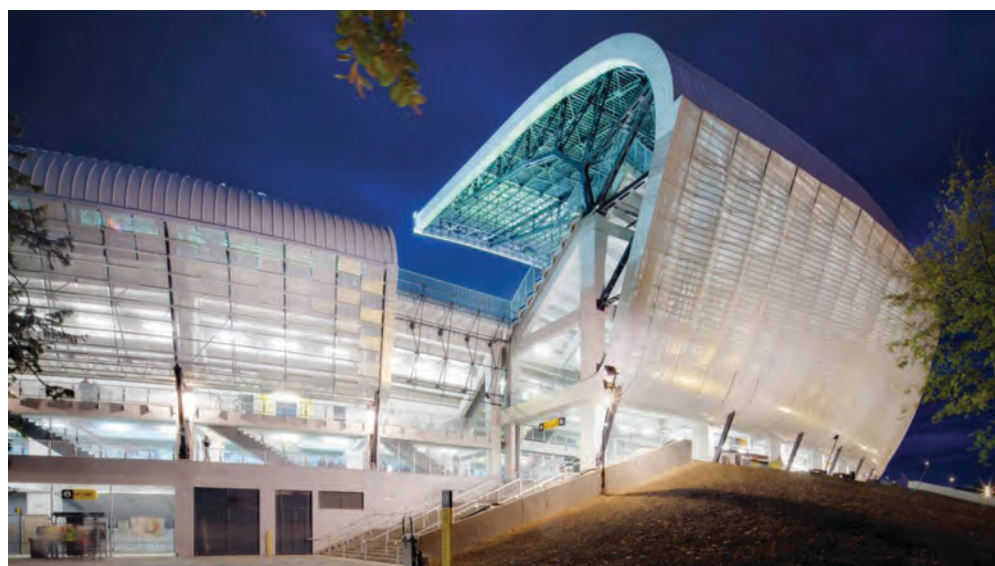
Binomul formă – funcție, indiferent de ordinea în care sunt prezentați termenii, a însoțit definirea arhitecturii pe parcursul istoriei sale, care coincide cu istoria condiției umane. Dacă funcțiunea descrie destinația clădirilor, modul în care activitățile desfășurate acolo se pot petrece, forma descrie realitatea fizică percepută a mediului în care se desfășoară activitățile. Din tot ce determină cele două rezultă ceea ce numim în mod uzual confort, care este o noțiune complexă ce descrie calitatea condițiilor pe care le primim în spațiul construit, dar care nu depinde exclusiv

de acesta. Confortul poate fi augmentat sau dimpotrivă, denaturat de oamenii care folosesc la un moment dat spațiile. Confortul se adresează percepției, simțurilor, fiind fizic, psihic, senzorial, relațional. El este în mod evident diferit acasă, la lucru, în sala de spectacol sau la spital. Ar putea fi considerat o formă de satisfacție complexă care, în mod evident poate fi asociată calității vieții prin însumarea stărilor de confort date de spațiile în care ne petrecem viața.

Se poate spune că oamenii au ca dorințe generice fundamentale două categorii cuprinzătoare: frumusețea și nemurirea, sau durata în care se pot bucura de frumusețe.

Frumusețea e cea proprie și cea înconjurătoare, a oamenilor, artelor, evenimentelor și bineînțeles a spațiului, natural și construit. Nemurirea, timpul etern, sunt doar o aspirație care poate fi totuși atinsă nu prin viața veșnică, încă inaccesibilă speciei noastre. Poate fi atinsă prin memoria colectivă, prin păstrarea ca patrimoniu a contribuțiilor la istoria omenirii prin faptele, creația, sacrificiul,

■ **Arhitectura recompensează, permite, torturează sau glorifică. Arhitectura îmbolnăvește sau contribuie la vindecare, educă, comunică, mărturisește.**

■ **Acolo unde nu e arhitectură nu poate fi viață continuă și completă. Nu suntem oameni fără arhitectură.**

relevanța, ideile cuiva. Arhitectura este una dintre cele mai importante componente ale patrimoniului material care îmbină ambele aspirații umane, frumusețea și eternitatea. Arhitectura pune în valoare valorile oamenilor. Arhitectura, atunci când este cea a celor nenorocoși, este un drept fundamental fără de care nu există umanitate. Când vorbim de cei mai mulți, arhitectura este aspirație și împlinire, dorită sau atinsă acasă, în vacanțe, în cotidian sau excepțional. Pentru cei mai puțini reprezintă luxul fără limite, îndrăzneala, opțiunea neîngrădită. Faraonii și împărații au încercat să se eternizeze prin arhitectură și noi continuăm să contemplăm aceste încercări, confirmându-le reușita.

Spune-mi cum e arhitectura în care trăiești și o să-ți spun cine ești!

Am parafrazat și transformat o zicală cunoscută pentru a sugera, dacă mai trebuie, faptul că arhitectura devine parte din identitatea fiecăruia dintre noi, dar și a grupurilor de oameni, mai mici sau mai mari. Arhitectura recompensează, permite, torturează sau glorifică. Arhitectura îmbolnăvește sau contribuie la vindecare, educă, comunică, mărturisește. Să mai fie oare nevoie să demonstrez importanța arhitecturii pentru calitatea vieții? Să mai fie oare nevoie să fac construcții logice și să argumentez fiecare segment al acestei importanțe, când știm că acolo unde nu e arhitectură nu poate fi viață continuă și completă. Nu suntem oameni fără arhitectură. Atunci, înainte de a vă lăsa pe fiecare dintre dumneavoastră să apreciați cum contribuie arhitectura la calitatea propriei vieți, vă întreb de ce acordăm arhitecturii atât de puțină grijă și importanță în general? De ce doar ici și colo casele construite sunt frumoase și demne de eternitate, cele mai multe fiind în cel mai bun caz anonime și ne semnificative, dacă nu insuficiente, deranjante și periculoase? Avem un mod de viață, ne dorim un stil de viață. Un stil de viață se învață, se transmite, se formează, construiește și se păstrează și rafinează. Uneori arhitectura e pur și simplu acolo și nu o vedem. Dacă nu ar fi, sau dacă ar fi altfel am fi altfel, poate chiar am suferi. Ceea ce este extraordinar e că viața poate avea calitate într-o infinitate de combinații, din care nu poate însă lipsi arhitectura. Vă propun la final să nu uităm că arhitectura este și mijloc și scop și nu doar un complement sau chiar mai puțin, un supliment cultural care oferă satisfacții turistice. Discutăm în ARENA Construcțiilor de

aproape zece ani despre diferite realități ale universului construcțiilor, despre tehnică, legi, fenomene și practici. Uneori, prinși de realitatea la care participăm nu reușim să privim de la suficientă înălțime lucrurile pentru a le înțelege pe de-a-ntregul. Poate de aceea nu găsim calea cea mai bună când construim. Uităm cât de importantă este arhitectura pentru calitatea vieții și credem că știm ce trebuie, ce se poate și ce contează. Ar trebui doar ca atunci când ajungem într-un loc deosebit, construit în relație cu natura și civilizația, să ne punem întrebarea de ce ne bucurăm, ne place și ne dorim să fim acolo? Arhitectura nu doar contribuie la calitatea vieții, pe lângă sau în plus față de ingredientele esențiale. Arhitectura este calitatea vieții împreună cu celelalte componente fundamentale. Despre cum putem face arhitectura mai bună acolo unde trăim am discutat și vom mai discuta, de bună seamă. Primul și cel mai important pas este să înțelegem și că arhitectura, în sensul profund, holistic, este de cea mai mare importanță pentru calitatea vieții. Sesizăm în diferite momente crizele și dezechilibrele care compun inevitabil evoluțiile orașului. Suntem, însă, tentați să ne concentrăm pe câte una sau alta, care își manifestă acut consecințele. Mobilitatea și traficul, locuirea, spațiile verzi, gentrificarea, abuzurile imobiliare, rețelele de utilități, serviciile publice și multe altele

■ **Viața poate avea calitate într-o infinitate de combinații, din care nu poate însă lipsi arhitectura.**

sunt puse pe seama administrațiilor publice, a instituțiilor sau a diferiților actori independenți. De fapt toate sunt legate între ele. Numitorul comun este arhitectura și toate etapele prin care trecem pentru a o dori, genera, cataliza și realiza. Strategiile, politicile, planificarea, gestiunea, construirea și mai ales colaborarea în sensul satisfacerii echilibrate, în regim de win-win-win a intereselor prin contribuții proporționale sunt toate importante, mai ales în succesiune consecventă. Am discutat și vom mai discuta despre acestea, dar de data aceasta vă propun să rămânem cu o singură idee, esențială: arhitectura contează, rezolvă, oferă, mediază și leagă tot ceea ce ne interesează în localitățile în care trăim, studiem, ne refugiem sau ne petrecem cel mai frumos timp. Dar arhitectura nu poate fi niciodată privită în afara contextului, a timpului și a posibilităților. Suntem mereu animați de dorința și de dreptul de a construi, pe care îl invocăm ca parte din modul de viață în sisteme bazate pe democrație. Așa e, dar nu putem construi oricum, oriunde și oricând. Arhitectura a devenit o artă a învecinării, a contextului și a anticipării, pe când actul construirii este doar unul al oportunității. ■